

Pfv.II.20.691/2010/6.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen gyermektartásdíj leszállítása iránt a Szolnoki Városi Bíróság előtt 9.P.20.171/2009. szám alatt folyamatba tett és Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2.Pf.21.238/2009/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által 20. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 10.000 (tízezer) forint - ÁFÁ-t is magában foglaló - felülvizsgálati eljárási költséget és az adóhatóság külön felhívására az államnak 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A peres felek 2005. évben felbontott házasságából 1995. május 28-án P. és 2001. május 30-án L. utónevű gyermekek születtek. A bontóper során a szülők a felperest terhelő gyermektartásdíj fizetési kötelezettség tárgyában egyezségeket kötöttek, amelyet a Sz.i Városi Bíróság 6.P.20.850/2005/6. számú végzésével jóváhagyott. Az egyezség szerint a felperes vállalta, hogy 2005. augusztus 1-jétől kezdődően havonta előre esedékesen minden hó 15. napjáig megfizet gyermekenként havi 25.000-25.000 forint meghatározott összegű gyermektartásdíjat. Utóbb a felek - teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan - megállapodtak abban, hogy a felperes gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége gyermekenként 16.500-16.500 forintra csökken.

A magánokiratba foglaltakat követően a felperes körülményeiben több változás következett be. 2007. decemberében újabb házasságából megszületett a harmadik gyermeke és a felperes a - korábban édesanyjával - közös tulajdonú cég tulajdoni hányadát a házastársa részére értékesítette, ő maga résztulajdonosból a cég alkalmazottjává vált. A 2008. évi igazolt nettó havi átlagkeresete 75.184 forint volt. A munkabérén kívül költségtérítésben is részesült. A vonatkozó cég, a C. Kft. működőképes, bár a 2008. évi mérleg szerinti eredmény az előző évhez képest jelentősen csökkent. Sem a 2007. évben, sem 2008. évben a cég osztalékot nem fizetett és a tagok egyéb juttatást sem kaptak, bár a 2007. évi mérleg szerinti eredménye a cégnek 2.209.000 forint volt. Igaz, hogy a 2008. évi

mérleg szerinti eredmény csak 463.000 forintban realizálódott. Az elsőfokú elbírálás idején a cég eredménytartaléka 2.886.000 forint volt. A kft. tevékenységi köre belföldi és nemzetközi áru fuvarozás, amelynek eredményes folytatása érdekében a cég 2007. augusztusában, illetve 2008. januárjában 2 db tehergépjárművet vásárolt, mindkettőt lízingelt formában. Ezen kívül 2007. novemberében a cég egy Volkswagen Passat típusú személygépjárművet is vett, szintén hitelre. A gépjármű vásárlások a cég hitelállományát jelentősen megnövelték.

A felperes 2007. júliusában vásárolta meg házastársával a Sz., E. utca 30. szám alatti családi házas ingatlant. A ház vételára 11.000.000 forint volt, amelyre a házastársak közösen vettek fel hitelt. A hitel havi törlesztő részlete 100.000 forint. Az ingatlannal kapcsolatos kiadások közel havi 50.000 forintot tesznek ki. Az ingatlan tulajdonjoga a felperes házastársa részére nyert ingatlan-nyilvántartási bejegyzést. Az említett ingatlan a kft. telephelye is.

Az alperes egy kft.-nél könyvelőként dolgozik, havi nettó 86.700 forint igazolt munkabér fejében. A két gyermekre havi 29.600 forint családi pótlékban részesül, és bevételét ezen kívül csak a felperestől folyósított gyermektartásdíj képezi. A peres felek két közös gyermekével együtt az alperes egy másfél szobás, összkomfortos, 53 m² alapterületű lakásban él. A lakást 2006. augusztusában az alperes 9.000.000 forintért vásárolta, amelynek kiegyenlítése érdekében 1.000.000 forintos hitelt igényelt. A hitel futamideje 15 év, egy havi törlesztése 9.600 forint. A lakás használatával kapcsolatban az alperesnek hozzávetőleg havi 40.000 forint kiadása merül fel.

A felek nagyobbik gyermeke gimnazista, a kisebbik pedig általános iskolai tanuló.

A felperes keresetében az egyezséggel megállapított gyermektartásdíjnak a munkabére gyermekenkénti 16,6%-ra történő leszállítását kérte, a százalékos marasztalás mellett havi és gyermekenkénti 12.500-12.500 forint alapösszeg meghatározása mellett.

Az alperes a gyermektartásdíj „százalékosra” történő módosítását nem ellenezte, de az alapösszeg „leszállítására” irányuló igényt havi és gyermekenkénti 16.500-16.500 forintot meghaladóan elutasítani kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az egyezés szerinti gyermektartásdíj mértékét 2009. február 1-jétől kezdődően a felperes mindenkori nettó havi jövedelme gyermekenként 16,5-16,5%-ára, de legalább gyermekenként havi 16.500-16.500 forintra

leszállította. A csökkentett mértékű gyermektartásdíj levonására és az alperes részére történő átutalására a felperes munkáltatójához a C. Kft-hez, ítéletében közvetlen felhívást bocsátott ki. Ítéletének a gyermektartásdíjban marasztaló részét előzetesen végrehajthatónak nyilvánította és határozott a perköltségről, valamint a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illeték viselésének a kötelezettségéről is. Az állam által előlegezett szakértői díjként a felperest külön felhívásra 233.280 forintban marasztalta.

Ítéleti rendelkezésének egyebek melletti indokai szerint a tartás alapjául szolgáló körülményekben nem vitásan bekövetkezett változás, hogy a felperesnek 2007. december 28-án megszületett a harmadik, B. utónevű gyermeke és ettől kezdődően már nem csupán két, hanem három kiskorú gyermek eltartásáról köteles gondoskodni. Erre figyelemmel, valamint az alperes jog beismerésére is tekintettel a százalékos módozatú marasztalás mértékét - a felperesi jövedelmet arányosan elosztva - a perbeli gyermekek után a felperes mindenkori nettó jövedelme 16,6%-ában állapította meg.

Az alapösszeg meghatározásakor azonban az elsőfokú bíróság nem a felperes igazolt munkabéréből indult ki, hanem a per összes releváns adatát együttesen mérlegelve (így egyebek mellett a perbeli könyvszakértői véleményt is értékelve) a felperesnek a gyermektartásdíj alapjául szolgáló jövedelmét becsléssel, úgy állapította meg, hogy az a perbeli gyermekek javára legalább havi és gyermekenkénti 16.500 forint teljesítését lehetővé teszi, a felperes legkisebb gyermeke érdekeinek sérelme nélkül is. Az alapösszeg meghatározásakor értékelte a felperes házastársának gyermekgondozási segélyét, továbbá a három gyermek eltérő életkorából fakadó eltérő szükségleteit is. Mindent összevetve a peren kívüli egyezségtől eltérésre az elsőfokú bíróság lehetőséget nem látott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a gyermektartásdíj alapösszegének a 2009. február 1-jétől kezdődő gyermekenkénti 12.500 forintra való leszállítása érdekében a felperes fellebbezett.

Az alperes ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult.

A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és ennek megfelelően határozott a másodfokú eljárásban felmerült költségről, valamint a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték utólagos megfizetésének a kötelezettségéről is.

Az elsőfokú bíróság ítélete felülbírálatakor a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a bizonyítékok helytálló, logikai hibától mentes, iratellenes mérlegelésével

megállapított tényállásnak tekintette, amelyből az elsőfokú bíróság megfelelő jogi következtetés levonásával döntött. Miután pedig a felperes a fellebbezésében sem hivatkozott olyan új tényre, vagy körülményre, melyek az alapösszegnek a peren kívüli egyezségnél alacsonyabb összegű megállapítását indokolnák, a másodfokú bíróság a felperes fellebbezését alaptalannak ítélte. Ennek indokolásában kitért arra, hogy az elsőfokú bíróság nem csak a perben eljáró szakvélemény értékelésével, hanem a felek életkörülményeit teljes egészében feltárva és elemezve jutott arra a helytálló megállapításra, hogy a felperes igazolt jövedelme a tartás alapjául szolgáló jövedelemmel nem esik egybe. A felperes tevékenysége és jövedelme az őt alkalmazó cég helyzetétől, amely helyzet működőképességet mutat, nem függetleníthető. Az üzletrész családon belüli értékesítése is azt igazolja, hogy az üzletrész ellenértéke, épp úgy mint működőképességének előnye a felperes és házastársa közös gazdálkodásába került. Így a felperes nem hivatkozhat alappal arra, hogy kizárólagos jövedelme megegyezik a házastársa mint ügyvezető tulajdonostárs által igazolt jövedelmével. Családi vállalkozások esetén a család és a vállalkozás pénzügyeit határozottan nem különülnek el. Erre utal az is, hogy a nagy kockázatot jelentő hitel felvételre a felperes házastársa vállalkozott és azt az előnyt is, amit a cég személygépkocsija nyújt a felperes házastársával közösen élvezi. A felperesi család életkörülményeit - az ingatlan vásárlását, a nagyösszegű hitel felvételét - a másodfokú bíróság is úgy ítélte meg, hogy mindez a felperes igazolt jövedelménél nagyobb teljesítőképességet bizonyít.

A jogerős ítélet ellen - annak az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és újabb határozat meghozatalára utasítása érdekében - a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel. Utóbb a felülvizsgálati kérelmét úgy „pontosította”, hogy a gyermektartásdíj alapösszegének a keresete szerinti havi és gyermekenkénti 12.500-12.500 forintra való csökkentését kéri. Jogszabálysértésként a Csjt. 69/C. § (1) bekezdés b) pontját és a 69/C. § (3) bekezdés c) pontját jelölte meg. Felülvizsgálati kérelmének részletes indokai között - egyebek mellett - arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság tényállásának alapjául a felperesi jövedelmet illetően az elsőfokú eljárásban adott igazságügyi könyvszakértői véleményt „a gazdasági élet mindennapjainak a valóságos ismerete nélkül” fogadta el. Érvelt azzal is, hogy a másodfokú bíróság azon kitétele, miszerint a kft. nagyértékű gépkocsi vásárlása ésszerűtlen volt, teljesen téves. Egy fuvarozó társaság megfelelő működéséhez ugyanis ez feltétlenül indokolt beruházás volt. Azt a másodfokú indokolás részt is alaptalanként emelte ki, hogy a társaság eredménytartaléka részére a béremelést lehetővé tette volna, azt csak a magas adó és járulék terhek miatt nem tette meg. A társaságtól való költségtérítés premizálásnak minősítését e két juttatás teljesen más fogalma miatt tartotta tévesnek. Álláspontja szerint a munkabére illetőleg nettó

jövedelme 50%-ának a tartásra szoruló gyermekei közötti megfelelő arányú elosztását a jogerős ítéleti rendelkezés sérti.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezései hatályában fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság már több eseti döntésében rámutatott, hogy az ítélkezési gyakorlat a gyermektartásdíj alapjául szolgáló jövedelem megállapításánál nem alkalmazza mereven a kötelezett jövedelemre a 4/1987.(VI.14.) IM rendelet 10. §-ában foglaltakat, hanem a bizonyítás kiterjesztésével a felek vagyoni viszonyait, életkörülményeit is vizsgálja, amelyekből megalapozott következtetés vonható le a feleknek a kimutathatótól eltérő tényleges jövedelmi viszonyaira (BH 1996/7/369.).

A 318. számú Elvi Határozatában (EBH 2000/2.) pedig a Legfelsőbb Bíróság elvi élel mondta ki, hogy bár a Csjt. 69/C. §-ának (1) bekezdése, valamint a 4/1987.(VI.14.) IM rendelet 10. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint a tartás alapja elsősorban (nem pedig kizárólag) a tartásra kötelezett személy főállásban elért jövedelme, ha azonban az ilyen módon megállapítható összeg - a gyermeket gondozó szülő jövedelmi viszonyait is figyelembe véve - a gyermek szükségleteit nem fedezi, a tartás megállapításakor a kereseti kimutatások által igazolt jövedelmen felül a tartás kötelezettjének lakás és életkörülményeit, valamint vagyoni viszonyait és életmódját is értékelési körbe kell vonni. A Legfelsőbb Bíróság tehát a kötelezett gyermektartásdíj alapjául szolgáló teljesítőképessége megállapítását kifejezetten az eljáró bíróságok Pp. 206. §-a szerinti mérlegelési jogkörébe utalta.

Az adott esetben az eljárt bíróságok ennek megfelelően mérlegeléssel állapították meg a felperesnek a tartás alapjául szolgáló valóságos teljesítőképességét és az ehhez viszonyítva megállapított alapösszeg, mint minimálisan fizetendő gyermektartásdíj sem a Csjt. 69/C. § (1) bekezdés b) pontját, sem a (3) bekezdés c) pontját nem sérti. A hozzávetőleg nettó 100.000 forintos havi alkalmazotti jövedelemmel azonos teljesítőképességet feltételezve ugyanis a perbeli gyermekek javára megállapított és minimálisan fizetendő gyermektartásdíj mindkét szülő jövedelmi és vagyoni viszonyaival összhangban áll, és nem sérti a Csjt. 69/C. § (2) bekezdésében foglalt azt a tilalmat sem, hogy a kötelezettel szemben érvényesíthető összes tartási igény a kötelezett jövedelem 50%-át nem haladhatja meg. Figyelemmel van arra is, hogy az említett teljesítőképességű felperes három kiskorú gyermek eltartásáról köteles gondoskodni és szem előtt tartja azt a kívánalmat, hogy az egyik gyermek se kerüljön a másiknál

kedvezőtlenebb helyzetbe, szintén nem sérti. A felperes gyermekgondozási segélyen lévő házastársa ugyanis csak egy, míg a perbeli alperes két gyermek eltartásáról köteles gondoskodni és nem vitatható, hogy az általános iskolás, valamint a középiskolás közös gyermekek szükségletei jóval nagyobb kiadást igényelnek, mint a felperes saját háztartásában élő alacsony életkorú gyermek szükségletei.

A tartásdíj módozataival kapcsolatos Csjt. 69/C. § (3) bekezdésében foglaltakkal olyan módon, ahogyan az a felülvizsgálati kérelem sérelmezi a jogerős ítéleti rendelkezés nem ellentétes. Az említett bekezdés c) pontjára való hivatkozás értelmezhetetlen, hiszen a bíróság - a felperes nem ellenzett keresetének megfelelően - a tartásdíjat nem olyan módon állapította meg, hogy bizonyos juttatásokra határozott összeget és bizonyos juttatásokra százalékos módozatot határozott meg, hanem az a) pont szerinti százalékos arány mellett határozta meg a 4/1987. (VI.14.) IM rendelet 12. §-a szerint az alapösszeget. Az alapösszeg meghatározása - ahhoz képest, hogy a felperes nettó bevételeit illetően az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörükben állapították meg - a jogszabályi előírásnak megfelel.

Ami most már a tartás alapjául szolgáló valóságos felperesi teljesítőképesség mérlegeléssel történt megállapítását illeti, ennek felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárás keretében eljárásjogi lehetőség nincsen. Ha a másodfokú bíróság a tényállást a Pp. 206. §-ával összhangban állapította meg, e tényállás, így adott esetben a felperes valós teljesítőképessége, a felülvizsgálati eljárás során is irányadó (BH 1995/2/134.). A bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabály, a Pp. 206. §-ának a megsértése ugyanis csak akkor állapítható meg, ha a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett (BH 1995/2/103.). Márpedig azon jogerős ítéleti megállapítás, hogy a felperes valós teljesítőképessége az igazolt munkabérét meghaladja a bizonyítás adatainak összevetett mérlegelésével összhangban áll, az ilyen mérlegelés eredményével nem ellentmondó és a per adataiból okszerűen következik. Így függetlenül attól, hogy a költségtérítés valóban nem prémium (bár a gyermektartásdíj alapjául szolgáló teljesítőképesség megítélésekor a költségtérítésnek is van jelentősége, hiszen részben személyes szükségletek fedezését is lehetővé teszi, ami megtakarítást eredményezhet) és attól is elvonatkoztatva, hogy a nagyértékű gépjármű vásárlások a vállalkozás szempontjából indokoltak lehettek, a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabály megsértése nem állapítható meg.

Az elsőfokú eljárásban fogatosított könyvszakértői bizonyítás eredményét pedig az eljáró bíróságok nem egyedül tekintették a felperes teljesítőképessége szempontjából irányadónak, hanem

hangsúlyozottan a per valamennyi adatának, így többek között a könyvszakértői véleménynek az egyéb adatokkal való összevetése alapján foglaltak állást akként, hogy a felperes teljesítőképessége az igazolt bérjövedelmét meghaladja.

A felülvizsgálati kérelem tényére tekintettel - a bizonyítékoknak a Pp. 206. §-án belüli szabad bírói mérlegelésére vonatkozó indokain felül - a Legfelsőbb Bíróság még azt jegyzi meg, hogy a vállalkozás nyereségességének, működésének a biztosítása nem járhat együtt a tartásra jogosult kiskorú gyermekek szükségletei részbeni kielégítetlenségével. A szülő köteles az életét, munkáját, a családi vállalkozását, a gyermeki érdekeknek is megfelelően alakítani. A vállalkozás fellendítése a gyermekeknek ugyan távlati érdeke, de ez a távlati érdek a napi megélhetésükhöz szükséges kiadások biztosításával kapcsolatos érdeküket nem szoríthatja háttérbe. A perbeli gyermekeknek pedig a személyenkénti 16.500 forintra, az alperes jövedelmi helyzetét és a gyermekek ellátásával kapcsolatos Csjt. 63. § (2) bekezdése szerinti tartási kötelezettsége teljesítését tekintve feltétlenül szüksége van. A perbeli gyermekek hátrányára egyébként sem szolgálhat, hogy a vállalkozás családi jellegéből következően a felperes a munkaerejét csak havi 77.000 forint körüli nettó bér ellenében hasznosítja.

A kifejtetteknek megfelelően a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott a Legfelsőbb Bíróság az alperes felülvizsgálati eljárás költségeinek viseléséről, figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletben foglaltakra. A 6/1986./VI.26./ IM rendelet 3. § (1) bekezdés e) pontja értelmében tárgyi költségfeljegyzési jogos per illetékének külön felhívásra történő megfizetésére az eredménytelen felülvizsgálati kérelemmel élő felperes köteles.

Budapest, 2010. október 19.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelül: tisztviselő